

REGLUR LANDSBRÉFA

um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka

MARKMIÐ

1. gr.

Markmið reglna þessara er að leitast við að hindra að rekstur og starfsemi Landsbréfa hf. (hér eftir „Landsbréf“) verði notaður til að þvætta fjármuni eða til að fjármagna hryðjuverkastarfsemi. Reglur þessar eru settar á grundvelli laga nr. 64/2006, um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins nr. 5/2014 um sama efni, sem koma reglum þessum til fyllingar eftir því sem við getur átt.

PENINGAÞVÆTTI

2. gr.

Peningaþvætti er það þegar einstaklingur eða lögaðili tekur við eða aflar sér eða öðrum ávinnings með broti sem er refsivert samkvæmt almennum hegningarlögum eða öðrum lögum. Einnig telst það peningaþvætti þegar einstaklingur eða lögaðili umbreytir slíkum ávinningi, flytur hann, sendir, geymir, aðstoðar við afhendingu hans, leynir honum eða upplýsingum um uppruna hans, eðli, staðsetningu, ráðstöfun eða flutning ávinnings eða stuðlar á annan sambærilegan hátt að því að tryggja öðrum ávinning af slíkum refsiverðum brotum.

Fjármögnun hryðjuverka er það þegar aðili aflar fjár í þeim tilgangi eða með vitneskju um að nota eigi það til að fremja brot sem er refsivert skv. 100. gr. a – 100. gr. c almennra hegningarlaga.

ÁBYRGÐARMADUR

3. gr.

Landsbréf tilnefna regluvörð félagsins sem sérstakan ábyrgðarmann og skal tilnefning hans tilkynnt ríkislögreglustjóra. Ábyrgðarmaður hefur skilyrðislausan aðgang að áreiðanleikakönnun viðskiptamanna, viðskiptum eða beiðnum um viðskipti ásamt öllum gögnum er skipt geta máli vegna tilkynninga samkvæmt 15. gr. reglna þessara.

ÁREIÐANLEIKAKÖNNUN

4. gr.

Áður en samningssambandi er komið á eða áður en viðskipti eiga sér stað skal framkvæmd áreiðanleikakönnun á viðskiptavinum. Með áreiðanleikakönnun er átt við upplýsingaöflun og könnun á áreiðanleika upplýsinga um viðskiptavin.

Áreiðanleikakönnun skal framkvæmd í eftirfarandi tilvikum:

- Við upphaf viðvarandi viðskiptasambands.

- b) Í þeim tilvikum sem einstök viðskipti að fjárhæð 15.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni, hvort sem viðskiptin fara fram í einni færslu eða fleirum, skal kanna áreiðanleika viðskiptavinar. Hið sama á við þegar gjaldeyrisviðskipti eiga sér stað að fjárhæð 1.000 evrur eða meira. Lægri fjárhæðir geta tengst hvor annarri og getur heildarfjárhæð viðskiptanna náð framangreindum 15.000 evra mörkum í viðskiptum. Telji starfsmaður að viðskipti fari fram í fleiri en einni færslu skal framkvæmd áreiðanleikakönnun í þeim tilvikum þegar fjárhæð hinnar einstöku færslu er að lágmarki 1.000 evrur miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni.

FRAMKVÆMD ÁREIÐANLEIKAKÖNNUNAR

5. gr.

a. Einstaklingar

Afla skal persónuupplýsinga um viðskiptavin, m.a. nafn, kennitölu og lögheimili viðskiptavinar. Kanna skal hvort upplýsingar um lögheimili samræmist skráningu í Þjóðskrá. Ef heimilisfang er annað en lögheimili skal óskað upplýsinga um dvalarstað. Þá skal afla upplýsinga um ríkisfang viðskiptavinar.

Til að staðfesta að framangreindar upplýsingar séu réttar skal viðskiptavinur sanna á sér deili með framvísun gildra persónuskilríkja.

Í tilviki einstaklinga með erlent ríkisfang skal áður en viðskipti eiga sér stað óska eftir heimild frá ábyrgðarmanni aðgerða gegn peningaþvætti til stofnunar viðskipta.

b. Lögaðilar

Krafist skal grunnupplýsinga um erlenda lögaðila, m.a. nafn (firmaheiti), kennitölu, aðsetur og pósthfang, símanúmer og netfang þar sem það á við og lagalegt form lögaðila. Einnig skal óskað persónuupplýsinga um tengilið félagsins, m.a. nafn og kennitölu.

Afla skal upplýsinga um raunverulegan eiganda, þ.e. upplýsinga um stærstu eigendur/hluthafa. Í þeim tilvikum þar sem óljóst er hvaða einstaklingur eða einstaklingar í raun eiga eða stjórna lögaðila getur þurft að afla viðbótarupplýsinga.

Þá skal afla upplýsinga um stjórnarmenn, framkvæmdastjóra og prókúruhafa. Krafist skal staðfestingar á því frá lögaðilanum hverjir megi skuldbinda lögaðilann.

Afla skal frumrits vottorðs úr fyrirtækjaskrá ríkisskattstjóra eða staðfest endurrit þess. Vottorðið skal ekki vera eldra en þriggja mánaða gamalt. Útrentun úr hlutafélagaskrá á vef CreditInfo telst fullnægjandi.

Í tilviki erlendra lögaðila skal afla skal frumrit vottorðs frá félagaskrá (e. Register of Enterprises) í viðeigandi landi um skráningu lögaðilans (e. Certificate of Incorporation) eða staðfest endurrit þess. Vottorðið skal vera eins nýtt og unnt er en þó aldrei eldra en þriggja mánaða. Ef framlögð gögn eru ekki auðsjáanlega frá sambærilegri stofnun og hérlendis skal afla staðfestingu á gildi þeirra, t.d. hjá sendiráði viðkomandi lögaðila. Afla skal afrits af samþykktum lögaðila og einnig skal óskað eftir afriti af síðasta ársreikningi. Til að ganga úr skugga um tilvist lögaðila getur verið nauðsynlegt að óska eftir upplýsingum um fyrri bankaviðskipti lögaðila (e. Bank reference).

Í tilviki erlendra lögaðila skal áður en viðskipti eiga sér stað óska eftir heimild frá ábyrgðarmanni aðgerða gegn peningþvætti.

Í sérstökum tilvikum getur ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningþvætti krafist þess að afla skuli frekari gagna, t.d. afrit af samþykktum og ársreikningi síðasta reikningsárs.

c. Upplýsingar um stjórnarmenn, framkvæmdastjóra og prókúruhafa

Prókúruhafar lögaðila og aðrir þeir sem hafa sérstaka heimild til að koma fram fyrir hönd lögaðila gagnvart fjármálafyrirtæki, þar með taldir framkvæmdastjórar og stjórnarmenn, skulu sanna á sér deili með framvísun gildra persónuskilríkja. Jafnframt skulu sömu aðilar sýna fram á að þeir séu réttilega að prókúru eða sérstakri heimild komnir eigi þeir viðskipti fyrir hönd lögaðila.

d. Félagasamtök og góðgerðarfélag

Krafist skal upplýsinga um tilgang félagasamtaka og góðgerðarféлага áður en viðskiptum er komið á. Þá skal afla upplýsinga um og sanna deili á tengiliðum og ábyrgðarmönnum sem og þeim sem fara með stjórn í samtökunum og eigna þess. Einnig skal gengið úr skugga um hvort þeir sem koma fram fyrir samtakanna eða góðgerðafélags hafi raun umboð til þess.

GILD SKILRÍKI

6. gr.

Gild persónuskilríki teljast skilríki sem gefin eru út af stjórnvöldum, íslenskum eða erlendum, eða eru viðurkennd af stjórnvöldum, t.d. vegabréf, ökuskírteini og nafnskírteini. Skilríkin mega ekki vera útrunnin og skulu vera með mynd. Taka skal afrit af framvísuðum persónuskilríkjum. Framvísi viðskiptavínur skilríki sem gefið er út af öðrum en stjórnvaldi en er viðurkennt af því verður að gera þá kröfu að skrifleg staðfesting stjórnvalds á gildi þess fylgi með. Staðfest endurrit lögbókanda (notarius publicus) af skilríki jafngildir frumriti þess. Til að taka af tvímæli, þá teljast greiðslukort, hvort sem þau eru með mynd af korthafa eða ekki, ekki vera fullnægjandi persónuskilríki í skilningi þessara reglna.

NÁNARI UPPLÝSINGAR SEM ÁVALLT SKAL AFLA

7. gr.

Afla skal neðangreindra upplýsinga um fyrirhuguð viðskipti áður en viðskipti eiga sér stað:

- a) Upplýsingar um hvort viðskipti fari fram í þágu þriðja aðila:
Sá sem leitar eftir viðskiptum skal ávallt krafinn svara við því hvort hin fyrirhuguðu viðskipti hans við Landsbréf fari fram fyrir hönd þriðja aðila, hvort heldur sem er einstaklings eða lögaðila. Ef svo er, eða grunur leikur á að svo sé, skal viðskiptavínur krafinn upplýsinga um það hver sá aðili sé og skal í því tilviki gætt ákvæða 4. greinar þessara reglna varðandi það hvaða upplýsinga ber að afla um þann aðila.
- b) Upplýsingar um tilgang viðskipta þar sem hann er ekki ljós:
Sá sem leitar eftir viðskiptum skal að jafnaði spurður um það hver tilgangurinn með viðskiptasambandinu er.

VIÐSKIPTAVINIR SEM LÚTA EINFALDAÐRI ÁREIÐANLEIKAKÖNNUN

8. gr.

Heimilt er að beita einfaldaðri áreiðanleikakönnun í einstökum tilvikum. Við einfaldaða áreiðanleikakönnun þarf ekki að kanna áreiðanleika upplýsinga um viðskiptavini. Ávallt skal þó skrá nafn einstaklings eða lögaðila, kennitölu og heimilisfang. Þá skal sá sem kemur fram fyrir hönd viðskiptavinar sanna að hann hafi til þess heimild og sanna á sér deili. M.a. er heimilt að beita einfaldaðri áreiðanleikakönnun á eftirfarandi aðila:

- a) Fjármálafyrirtæki
- b) Líftryggingafélög og samsvarandi lögaðilar sem hlotið hafa starfsleyfi á Evrópska efnahagssvæðinu.
- c) Félög sem skráð eru á skipulegum verðbréfamarkaði samkvæmt skilgreiningu laga um kauphallir.
- d) Íslensk stjórnvöld. Hér er átt við aðila eða stofnanir sem hafa opinbert hlutverk eða verkefni, t.d. ríkisstjórn og ráðuneyti, undirstofnanir ráðuneyta og sveitarstjórnir.

ÁREIÐANLEIKAKÖNNUN EKKI FRAMKVÆMD

9. gr.

Meginreglan er sú að reynist ekki mögulegt að framkvæma áreiðanleikakönnun á viðskiptavini er óheimilt að stofna til viðskiptasambands við viðkomandi.

Hafi viðskiptavinur sem þegar er í viðskiptum ekki sannað á sér deili skal hann þá þegar gera það. Einnig skal aflað upplýsinga um raunverulegan eiganda, hafi slíkt ekki verið gert þegar stofnað var til viðskiptanna.

UNDANÞÁGUR FRÁ ÁREIÐANLEIKAKÖNNUN

10. gr.

Að jafnaði skal staðfesta deili á viðskiptavini í samræmi við 4. grein þessara reglna áður en samningssambandi er komið á. Í undantekningatilfellum og að fenginni heimild ábyrgðarmanns aðgerða gegn peningaþvætti má þó fresta því þar til samningssamband hefur stofnast í þeim tilvikum þar sem lítil hættu er talin á peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka. Á þetta einkum og aðallega við í þeim tilvikum þar sem viðskiptavinur getur ekki vegna ómöguleika framvísað gildum skilríkjum eða er ókleift að vera á staðnum til að sanna á sér deili. Sem dæmi um slík tilvik má nefna viðskiptavini sem dvelja á sjúkrastofnun eða dvalarheimili.

AUKNAR KRÖFUR UM UPPLÝSINGAÖFLUN

11. gr.

Í einstökum tilvikum getur verið nauðsynlegt að gera auknar kröfur í áreiðanleikakönnun. Aukin upplýsingaöflun getur falist í eftirfarandi:

- a) Hafi viðskiptavinur ekki þegar sannað á sér deili skal hann leggja fram ljósrit af gildum persónuskilríkjum sem staðfest hafa verið af lögbókanda (e. Notarius Publicus)

eða öðrum viðurkenndum og virtum aðila í viðkomandi landi og skal Landsbréfum afhent frumrit af slíkri staðfestingu.

- b) Þess er krafist að fyrsta greiðsla skuli gerð í nafni viðskiptavinar og af reikningi sem hann hefur þegar stofnað í viðurkenndu lána- eða fjármálafyrirtæki.
- c) Óskað er eftir upplýsingum um uppruna fjármagns.
- d) Óskað er eftir meðmælum frá viðskiptabanka tilvonandi viðskiptavinar í hans heimalandi (e. bank reference) sé viðskiptavinur einstaklingur með erlent ríkisfang.
- e) Óskað er eftir afriti af orkureikningi eða öðrum sambærilegum reikningi sem sannar lögheimili eða heimilisfang viðskiptavinar sé viðskiptavinur einstaklingur með erlent ríkisfang.

SÉRSTAKAR KRINGUMSTÆÐUR ER KREFJAST AUKINNAR UPPLÝSINGAÖFLUNAR

12. gr.

a. Fjarsala

Sé viðskipta óskað án þess að viðskiptavinur sé viðstaddur í eigin persónu til að sanna á sér deili við upphaf viðskipta skal gera auknar kröfur um upplýsingar um viðskiptavin. Sem dæmi um fjarsölu má nefna stofnun viðskipta í gegnum síma eða tölvupóst eða notkun annarra rafrænna fjarskiptamiðla í viðskiptum.

b. Viðskipti við einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla

Einstaklingum sem falin hafa verið mikilvæg opinber störf, nánustu fjölskyldumeðlimir þeirra og aðilar sem vitað er að séu nánir samstarfsmenn þeirra teljast til einstaklinga í áhættuhópi. Með mikilvægum opinberum störfum er í þessu sambandi átt við æðstu stjórnendur í stjórnsýslu og herjum, dómara og saksóknara, áhrifamikla stjórnmalamenn og háttsetta yfirmenn í ríkisfyrirtækjum.

Komi í ljós að aðili búsettur í öðru landi er leitar viðskipta tilheyrir áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla er starfsmanni Landsbréfa óheimilt að hefja viðskipti við slíkan aðila fyrir en yfirmaður viðkomandi starfsmanns og ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningþvætti hafa veitt heimild sína fyrir því að viðskiptin fari fram.

UPPLÝSINGAR FRÁ ÞRIÐJA AÐILA OG ÚTVISTUN

13. gr.

Landsbréf geta á grundvelli 16. gr. laga nr. 64/2006, um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka gert samning við fjármálafyrirtæki um að það láti í té þær upplýsingar sem kveðið er á um láta skuli í té við stofnun viðskiptasambands. Þá geta Landsbréf jafnframt gert samning um útvistun á grundvelli laga nr. 128/2011, um verðbréfasjóði, fjárfestingarsjóði og fagfjárfestingsjóði, en þá skal tryggt að útvistunaraðili gegni þeim skyldum sem reglur þessar og lög kveða á um varðandi aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

UM VIRKT EFTIRLIT MEÐAN Á SAMNINGSSAMBANDI STENDUR

14. gr.

Á meðan á samningssambandi viðskiptavinar við Landsbréf stendur skulu viðskipti hans sæta reglubundnu eftirliti. Gæta skal þess að fyrirliggjandi upplýsingar um viðskiptavin á hverjum tíma séu réttar. Upplýsingar um viðskiptavin skulu uppfærðar og frekari upplýsinga aflað eftir því sem þörf krefur.

UM TILKYNNINGARSKYLDU Á GRUNSAMLEGRI HÁTTSEMI VIÐSKIPTAVINA OG RÁÐSTAFANIR HENNI TENGÐAR

15. gr.

Gruni starfsmann Landsbréfa, eða hafi hann réttmæta ástæðu til að ætla að fjármunir þeir sem ætlun viðskiptavinar stendur til að fari um hendur Landsbréfa séu ágóði af ólögmati háttsemi eða tengist fjármögnun hryðjuverkastarfsemi skal tryggt að viðskiptavini sé ekki neitað um framkvæmd viðskiptanna eða hann á annan hátt varaður við. Ef mögulegt er skal ekki framkvæma viðskiptin fyrir en ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningaþvætti hefur heimilað slíkt.

Öll grunsamleg og óvenjuleg viðskipti, tilraunir til slíkra viðskipta eða grunsamleg háttsemi viðskiptavina, skulu tafarlaust tilkynnt ábyrgðarmanni aðgerða gegn peningaþvætti hjá Landsbréfum. Sem dæmi um grunsamlega háttsemi viðskiptavina má nefna:

- a) Viðskipti eru óvenjuleg, mikil eða flókin, með hliðsjón af viðskiptum viðskiptavinarins.
- b) Þegar viðskiptavinur gefur ótrúverðugar upplýsingar.
- c) Ef um háar fjárhæðir er að ræða þar sem greitt er með reiðufé.
- d) Viðskipti sem ekki virðast hafa fjárhagslegan eða lögmætan tilgang.

KÖNNUN ÁBYRGÐARMANNS AÐGERÐA GEGN PENINGAÞVÆTTI Á GRUNSAMLEGUM OG ÓVENJULEGUM VIÐSKIPTUM

16. gr.

Ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningaþvætti leggur mat á það hvort ástæða sé til að tilkynna ríkislögreglustjóra um hin grunsamlegu viðskipti eða viðskiptatilraun. Ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningaþvætti ber ábyrgð á því að allar kringumstæður slíkra viðskipta séu gaumgæfilega kannaðar og að niðurstöðum þeirrar könnunar sé komið til yfirvalda samhliða tilkynningu um viðskiptin. Sé hins vegar ekki talin ástæða til slíkrar tilkynningar eru niðurstöður athugunar ábyrgðarmanns aðgerða gegn peningaþvætti varðveittar.

Telji ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningaþvætti að rökstuddur grunur leiki á eða réttmæt ástæða sé til að ætla að viðskipti tengist broti af þeim toga sem skilgreint er í 2. grein þessara reglna tilkynnir hann ríkislögreglustjóra um þau viðskipti eða tilraun til viðskipta.

ÞAGNARSKYLDA

17. gr.

Stjórnendum, starfsmönnum og öðrum sem vinna í þágu Landsbréfa er skylt að sjá til þess að viðskiptavinur eða annar utanaðkomandi aðili fái ekki vitneskju um að ríkislögreglustjóra eða öðru lögbæru stjórnvaldi hafi verið sendar upplýsingar eða að rannsókn vegna gruns um peningabætti kunní að verða hrundið af stað. Jafnframt er sömu aðilum óheimilt að láta viðskiptavin vita eða á annan hátt gefa honum til kynna að viðskipti hans sæti athugun í tilefni tilkynningar frá öðrum aðila, fái þeir vitneskju um slíka athugun.

UM SKYLDUR LANDSBRÉFA GAGNVART STARFSMÖNNUM

18. gr.

Landsbréf sér til þess að upplýsingum um það hvaða starfsmaður það var sem tilkynnti um grunsamleg viðskipti viðskiptavinar er haldið leyndum og er nafni hans haldið leyndu m.a. í tilkynningum til ríkislögreglustjóra eða annarra lögbærra aðila, nema brýn nauðsyn krefji.

Ef svo ber undir gera Landsbréf jafnframt nauðsynlegar ráðstafanir til að vernda þá starfsmenn, sem að tilkynningu um viðskipti viðskiptavina koma, fyrir hótunum eða fjandsamlegum aðgerðum viðskiptavina í kjölfar slíkrar tilkynningar.

Ábyrgðarmaður aðgerða gegn peningabætti sér til þess að öllum starfsmönnum standi til boða viðhlítandi þjálfun í þeim aðgerðum til varnar peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sem Landsbréf viðhafa á hverjum tíma. Slíkri þekkingu og þjálfun skal við haldið og skal hún miðast við þá tækni og aðferðir sem vitað er að notaðar eru við peningabætti á hverjum tíma. Starfsmenn þurfa árlega að standast að fullu próf í aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Framkvæmdastjóri skal sjá til þess að starfsmenn sækji þær kynningar og námskeið um varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sem boðið er upp á í framangreindu skyni eftir því sem við á. Við upphaf starfs skal afhenda nýjum starfsmanni reglur Landsbréfa er lúta að aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Kappkostað skal að nýir starfsmenn sækji fyrstu kynningu um peningabætti sem haldin er eftir að þeir hefja störf.

Landsbréf skulu við ráðningu starfsmanna tryggja að þeir standist fyllstu hæfiskröfur. Verklag við ráðningu starfsmanna skal m.a. gera ráð fyrir heimildum til að kanna náms- og starfsferil umsækjenda, fjárhagsstöðu þeirra, sakarferil og aðra þætti sem til álita koma við mat á því hvort þeir séu í aðstöðu sem eykur hættuna á því að þeir verði handbendi aðila sem leggja stund á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka.

ÚRRÆÐI GEGN STARFSMÖNNUM SEM SINNA EKKI STARFSSKYLDUM

SÍNUM

19. gr.

Brjótí starfsmaður gegn reglum Landsbréfa, er lúta að aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, án réttmætrar ástæðu getur framkvæmdastjóri veitt honum

áminningu eða gripið til annarra viðurlaga í samræmi við eðli brotsins. Áminning er veitt í samráði við regluvörð.

Greint er frá broti starfsmannsins og eðli brotsins í skýrslu ábyrgðarmanns aðgerða gegn peningþvætti til framkvæmdastjóra.

GILDISTAKA O.FL.

20. gr.

Reglur þessar öðlast gildi þann 24. apríl 2017 og frá sama tíma falla úr gildi eldri reglur um sama efni. Reglur þessar skulu endurskoðaðar reglulega eftir því sem þörf er á og er næsta endurskoðun fyrirhuguð í apríl 2019.

[sign]

Helgi Þór Arason